

ADAPTACE

EKOSYSTÉM ČLOVĚKA

DOPORUČENÁ LITERATURA

- MANUÁL PREVENCE V LÉKAŘSKÉ PRAXI <http://sweb.cz/centrumprev/>
- <https://is.muni.cz/el/1411podzim2012/VLPL>

ANTROPOCENTRISMUS

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ JE SOUHRN

- FYZIKÁLNÍCH,
- CHEMICKÝCH,
- BIOLOGICKÝCH
- PSYCHO-SOCIÁLNÍCH

JEVŮ A PROCESŮ, KTERÉ MAJÍ VLIV
NA ZDRAVÍ JEDNOTLIVCŮ I
POPULACÍ

ZDRAVÍ

- JE STAV ÚPLNÉ TĚLESNÉ, DUŠEVNÍ A SOCIÁLNÍ POHODY,
- NE JENOM NEPŘÍTOMNOST NEMOCI NEBO VADY
- ZDRAVÍ I NEMOC MAJÍ ROZMĚR

DETERMINANTY ZDRAVÍ

- VÝHRADNĚ GENETICKÉ (Downův syndrom, hemofilie)
- ZEVNÍ, S ÚČASTÍ GENETICKÝCH DISPOZIC
- VÝHRADNĚ ZEVNÍ (infekce, úrazy)

ZEVNÍ FAKTORY

- FYZICKÁ AKTIVITA
- MENTÁLNÍ AKTIVITA
- FYZIKÁLNÍ FAKTORY
- CHEMICKÉ FAKTORY
- BIOLOGICKÉ FAKTORY
- SOCIÁLNÍ FAKTORY
- AUTOAGRESIVNÍ CHOVÁNÍ

VZÁJEMNÉ VZTAHY

- INERTNÍ
- NEGACE
- SUMACE
- POTENCE

ZDRAVÍ V ČR

STŘEDNÍ DÉLKA ŽIVOTA PŘI NAROZ.

MUŽI ...72 let   ŽENY...79 let

OČEK. POČET ROKŮ U 15 LETÝCH:

MUŽI ...58 let   ŽENY ... 64 let

47% MUŽŮ A 23% ŽEN ZEMŘE VE
VĚKU 35-69 LET

ZDRAVÍ V ČR

- HLAVNÍ PŘÍČINY ÚMRTNOSTI:

KVN 50%

NÁDORY 20%

GEOGRAFICKÉ ROZDÍLY V SMR

HOMEOSTÁZA

- ZÁKLADNÍ VLASTNOST ORGANISMU
UDRŽET ROVNOVÁŽNÝ STAV VE
VNITŘNÍM PROSTŘEDÍ

PŘI PŮSOBENÍ RŮZNÝCH ZEVNÍCH
FAKTORŮ

ADAPTACE

- OBECNÁ VLASTNOST BIOLOGICKÝCH SYSTÉMŮ
- UMOŽNILA KOSMOPOLITNÍ ROZŠÍŘENÍ ČLOVĚKA NA ZEMI

ÚROVNĚ ADAPTACE

- MOLEKULÁRNÍ, BUNĚČNÁ
- HUMORÁLNÍ
- TKÁŇOVÁ, ORGÁNOVÁ
- CELÉHO ORGANISMU
- SKUPIN, POPULACÍ
- EKOLOGICKÝCH SYSTÉMŮ

DRUHY ADAPTACE

- FYLOGENETICKÁ, EVOLUČNÍ
např. vzpřímená chůze, rasy, trvalé
přizpůsobení prostředí
- ONTOGENETICKÁ, VE VÝVOJI
JEDINCE

DRUHY ADAPTACE (2)

- AKLIMATIZACE (dny, týdny),
REVERZIBILNÍ
- OBECNÝ ADAPTAČNÍ SYNDROM =
reakce na stresogenní míru zevních faktorů
- HOMEOSTATICKÁ (minuty, sekundy)
- IMUNITNÍ DĚJE (Rh faktor, alergie)
- CIVILIZAČNÍ, KULTURNÍ (tradice,
učení)

VÝZNAM ADAPTACE

- UMOŽNÍ ZAJISTIT HOMEOSTÁZU
- JE PROJEVEM POZITIVNÍHO ZDRAVÍ
- JE HYBNOU PÁKOU VÝVOJE

RIZIKA ADAPTACE

- POSÍLENÍ PŘEŽÍVÁNÍ ŠKODÍCÍCH ORGANISMŮ:
  - ADAPTACE NA ANTIBIOTIKA
  - NA DESINFEKČNÍ PROSTŘEDKY
  - NA ZMĚNY KVALITY PROSTŘEDÍ (TEPLOTA, VLHKOST, RADIOAKTIVITA, atd)

KOMPENZACE

- NASTUPUJE TEHDY, JSOU-LI VYČERPÁNY ADAPTAČNÍ MOŽNOSTI
- PŘEDSTAVUJE VĚTŠÍ ZÁTĚŽ PRO ORGANISMUS
- PO VYČERPÁNÍ MOŽNOSTÍ KOMPENZACE DOCHÁZÍ K IRREVERZIBILNÍM ZMĚNÁM

PREVENTIVNÍ LÉKAŘSTVÍ

- JE LÉKAŘSKÝ OBOR, který
- STUDUJE A DOPORUČUJE
- **SPECIFICKÁ A NESPECIFICKÁ**
OPATŘENÍ (ochrany a podpory zdraví)
- **V PRIMÁRNÍ PREVENCI** (předcházení nemocem)

STUDUJE

- ADAPTAČNÍ MECHANISMY a
MOŽNOSTI JEJICH PODPORY,
- PŘIPRAVUJE CÍLENÉ PROGRAMY NA
POSÍLENÍ ADAPTACE V
POPULAČNÍCH SKUPINÁCH

ÚKOLY V PRIMÁRNÍ PREV.

- STÁT
- SPOLEČNOST
- ŠKOLY
- ZAMĚSTNAVATELÉ
- VÝROBCI
- KAŽDÝ OBČAN
- ZDRAVOTNÍCI

ZÁVĚR

- ZVYŠOVÁNÍ ADAPTAČNÍCH SCHOPNOSTÍ JE VÝCHOZÍ BAZÍ PRO **PODPORU ZDRAVÍ**